

U:R Universitets- og høgskolerådet

Årsrapport 2021

Foreløpig versjon leveres Kunnskapsdepartementet 15. mars 2022 med forbehold om godkjenning av Universitets- og høgskolerådets representantskap 19.-20. mai 2022

Universitets- og høgskolerådet ble opprettet 8. mai 2000

Samfunnsnivå: UHR skal være en faglig og kunnskapspolitisk drivkraft for universiteter og høyskoler i møte med myndigheter og andre samfunnsaktører. UHR skal bidra til institusjonenes arbeid med bærekraftige løsninger på samfunnets behov.

Koronapandemien

Tiltakene for smittevern som ble innført i 2020 har blitt videreført gjennom det meste av 2021. En viktig oppgave for UHR gjennom pandemien har vært å koordinere og legge til rette for erfaringsdeling mellom institusjonene. UHR og ledelsen ved universiteter og høyskoler har hatt jevnlig dialog med ledelsen i Kunnskapsdepartementet. UHR etablerte i begynnelsen av pandemien en ressurside om koronasituasjonen, og la til rette for utstrakt erfaringsutveksling mellom institusjonene på UHRs digitale flater.

Les mer: <https://www.uhr.no/temasider/koronavirus/>

Myndighetskontakt

UHR har en god og jevnlig kontakt med Kunnskapsdepartementet (KD) og er fast høringsinstans for saker som angår sektoren. UHR inviteres ofte til å gi innspill på aktuelle saker, høringer og meldinger. UHR har ved styreleder og generalsekretær deltatt i flere møter med KD i løpet av 2021. Mye har vært knyttet til koronasituasjonen, men andre eksempler på saker er innspill til meldingsarbeid. Styreleder og generalsekretær har deltatt på budsjettføring i Stortinget, og hatt møter med medlemmer av Utdannings- og forskningskomitéen.

UHRs strategiske enheter har god dialog med departementet og andre samfunnsaktører og de fleste enhetene har observatører fra arbeids- og organisasjonsliv. Se:

<https://www.uhr.no/strategiske-enheter/>

Høringsuttalelser og innspill

UHR har levert en rekke høringsuttalelser og innspill i 2021, blant annet til regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning, statsbudsjett, endringer i universitets- og høyskoleloven, endret pensjonsmodell og rammekutt, koronakommisjonens rapport og distriktnæringsutvalget.

- Hørings svar og -innspill: <https://www.uhr.no/ressurser/horingssvar-og-innspill/>
- Nyheter fra UHR: <https://www.uhr.no/nyheter/nyheter-fra-uhr/>
- Saker og referat fra styret: https://innsyn.acosky.no/uhr/wfinnsyn.ashx?response=moteplan_utvalg&fradato=2021-01-01T00:00:00&utvalg=4&

Ny premiemodell for pensjon i statlige virksomheter gir ekstraordinært rammekutt

I forslag til statsbudsjett 2022 (Prop. 1 S 2021-2022) er konsekvensen av ny premiemodell for pensjon beregnet til å gi en innsparing på 1, 08 mrd. kroner.

Mens Kunnskapsdepartementet beregnet en innsparing i 2022 på 1,08 mrd. kroner basert på en fiktiv 2022-sats på 15,1 %, mente UHR at innsparingen burde vært beregnet ut fra den

faktiske 2021-satsen på 12,9 %. Forskjellen utgjør over 600 mill. kroner og framstår som en ren inndragning av midler.

For statlig UH-sektor som helhet utgjør eksternt finansiert personale 12,76 % av totalt antall årsverk. UHR mener er urimelig å beregne en innsparing for disse siden de ikke er finansiert av den statlige grunnbevilgningen.

Brev til KD fra oktober:

<https://innsyn.acosky.no/uhr/wfdocument.ashx?journalpostid=2021000975&dokid=46545&version=1&variant=A&>

Brev til KD fra november:

<https://innsyn.acosky.no/uhr/wfdocument.ashx?journalpostid=2021001119&dokid=46785&version=1&variant=A&>

Koronakommisjonens rapport

UHR har gitt høringsinnspill til Koronakommisjonens rapport (NOU 2021: 6 Myndighetenes håndtering av koronapandemien). I innspillet løfter UHR frem at informasjon og kommunikasjon mellom sektorer og myndighetsnivåer kunne vært bedre. UHR og UH-institusjonene, ansatte og studenter opplevde, i likhet med andre, at det til tider var vanskelig å orientere seg om hvilke regler og anbefalinger som var gjeldende, og hvordan reglene skulle tolkes.

Pandemien har vært krevende for utenlandsstudenter i Norge og norske studenter i utlandet. Disse utfordringene bør også vurderes i forbindelse med planer for pandemier og kriser i fremtiden. Pandemien har vist viktigheten av fagkunnskap og at det fattes kunnskapsbaserte beslutninger som har legitimitet i befolkningen.

Les mer:

https://www.uhr.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2021000635&MId1=204

Samspill med andre samfunnsaktører

UHR er opptatt av å ivareta en god dialog med andre samfunnsaktører og deltar på ulike konferanser, møter og arenaer hvor høyere utdanning og forskning diskuteres nasjonalt og internasjonalt.

Arendalsuka

I samarbeid med NHO og UiA arrangerte UHR under Arendalsuka en debatt om det grønne skiftet og hvordan få til samarbeid som gir resultater. Arrangementet ble åpnet av styreleder i UHR Sunniva Whittaker. Sigrun Aasland fra tankesmien Agenda og Kristin Clemet fra Civita ga oppspill til debatten. I selve debatten deltok forsknings- og høyere utdanningsminister Henrik Asheim (H), stortingsrepresentant Nina Sandberg (Ap), direktør for politikk og samfunnskontakt i NHO Gjermund Løyning, forsker Dorothy Danke (UiB), og prorektor for utdanning Marit Reitan (NTNU).

Intensjonsavtale om samarbeid mellom arbeidsliv og høyere utdanning

I juli ble det inngått en intensjonsavtale om samarbeid mellom partene i arbeidslivet, frivillig- og ideell sektor ved Voksenopplæringsforbundet, Universitets- og høgskolerådet, og

Kunnskapsdepartementet. I henhold til intensjonsavtalen skal UHR bidra til å synliggjøre utdanningsinstitusjonenes bidrag til økt arbeidslivsrelevans i studiene og behov for samarbeid med arbeidslivet. I tillegg skal UHR skape møteplasser mellom avtalepartene og bidra til erfaringsutveksling mellom utdanningsinstitusjonene.

Samarbeidskonferansen 2021

Samarbeidskonferansen arrangeres årlig av Universitets- og høyskolerådet og Forskningsinstituttens fellesarena (FFA). I 2021 ble det diskutert både prosess og innhold på veien mot en ny langtidsplan for forskning og høyere utdanning.

Møteplasser

UHR har også flere felles møteplasser med en rekke aktører: samarbeidsutvalget (Forskningsinstituttens fellesarena og UHR), trepartssamarbeidet (Kunnskapsdepartementet, Norges forskningsråd og UHR), samarbeid med Unit, NOKUT og Diku, dialog med både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, som NHO/Abelia, Unio, Forskerforbundet og Akademikerne. UHR-Administrasjon har årlig møte med Riksrevisjonen. I tillegg har UHRs strategiske enheter eksterne aktører som faste observatører i sine møter.

Knutepunkt

Også i 2021 har UHR-HS ledet virksomheten i knutepunktet mellom UH-sektor, KS, spesialisthelsetjenesten og helsedirektoratet. En rekke spørsmål særlig knyttet til gjennomføring av praksisstudier i helse- og sosialfagutdanningene har blitt avklart gjennom dette møtet. Det har også vært diskutert temaer som studentlisenser og beredskapslistor.

Forskning på kommunale helse- og velferdstjenester

I forskningsrelaterte spørsmål har UHR-HS prioritert å arbeide for å styrke samarbeidet med kommunene om forskning på kommunale helse- og velferdstjenester. Gjennom to arbeidsgrupper – en som fokuserte nettopp på samarbeid om styrking av samarbeidet, og en som fokuserte på bruk av kombinerte stillinger, er det lagt et videre grunnlag for å samarbeide. KS har vært representert i begge gruppene. KS startet opp et arbeid for å etablere et nytt *Kommunenes strategiske Forskningsorgan (KSF)*. I dette arbeidet har UHR-HS oppnevnt tre representanter.

Stortingsvalg

Valgkamp: I samarbeid med Voksenopplæringsforbundet, Fleksibel utdanning Norge og KS arrangerte UHR frokostmøte om livslang læring. Arrangementet ble avholdt på Kulturhuset der det var en paneldebatt med de politiske partiene med utgangspunkt i problemstillingen *hva vil partiene med livslang læring?*

Ny regjering

Etter stortingsvalget sendte UHR en henvendelse til partiene som så ut til å danne et flertall for videre regjeringdannelse der det bedt om at noen momenter ble tatt inn i regjeringserklæringen:

1. Gjennomføre en tillitsreform for sektoren med overordnede mål og mindre detaljstyring.
2. Bedre vilkår for grunnleggende, langsiktig forskning og tiltak for å få flere varige toppmiljøer i Norge.

3. Styrke den offentlige FoU-innsatsen ut over 1 % av BNP for å nå målet om at forskning og utvikling skal utgjøre 3 % av BNP innen 2030.
4. Gi universiteter og høyskoler handlingsrom og finansielle rammer til å ta et enda større ansvar for livslang læring.
5. Avslutte ABE-kuttene for sektoren allerede fra 2022.
6. Etablere en opptrappingsplan for digitalisering, herunder forskningsinfrastruktur og e-infrastruktur samt oppgradering av lærings- og forskningsarealer.
7. Innfri studentenes krav om at studiestøtten økes til 1,5G og justeres årlig, og at det bygges flere nye og grønne studentboliger.

Les mer: <https://www.uhr.no/nyheter/meninger-fra-uhr/klare-forventninger-til-en-ny-regjeringserklaring.5955.aspx>

UHR tok også til orde i den offentlige debatten for at en ny regjering fortsatt prioriterer høyere utdanning og forskning, og sørger for en egen statsråd som ivaretar sektoren. Torsdag 14. oktober ble den nye regjeringen bestående av Arbeiderpartiet og Senterpartiet presentert på slottsplassen. Senterpartiets nestleder Ola Borten Moe tok over posten som statsråd for forskning og høyere utdanning.

Sektornivå: UHR vil arbeide for bedre sammenheng mellom utdanning, forskning og innovasjon og delta aktivt i samfunnsdebatten.

Endringer i styret

Rektor ved UiT Norges arktiske universitet Anne Husebekk tok over som styreleder fra 4. januar etter ekstraordinært styremøte. Husebekk erstattet Dag Rune Olsen, rektor ved Universitetet i Bergen, etter at Olsen takket ja til ny stilling som rektor ved UiT Norges arktiske universitet med oppstart 1. august. Han valgte dermed å tre til side fra stillingen ved UiB. Husebekk var styreleder frem til 30. juni 2021.

I representantskapsmøtet 28. mai ble det valgt nytt styre i UHR for perioden 1. juli 2021 til 30 juni 2023. Rektor Sunniva Whittaker ved Universitetet i Agder er ny styreleder, mens rektor Svein Stølen fra Universitetet i Oslo er ny nestleder. Første møtet for det nye styret ble gjennomført digitalt 3. september 2021.

Handlingsplan 2021-2023

Etter en forberedende prosess som startet på styreseminar i oktober, ble [styrets handlingsplan 2021-2023](#) vedtatt på styremøtet 15. desember 2021. Handlingsplanen gir oversikt over satsingsområder for styret i deres valgperiode, og synliggjør for de strategiske enhetene i UHR hva som er UHRs hovedprioriteringer framover. Styret vedtok at sekretariatet ferdigstiller handlingsplanen i tråd med styrets diskusjon, publiserer den på UHR sin hjemmeside og bruker den som planleggingsverktøy videre.

Styret besluttet på møtet at UHR i 2022 vil fokusere spesielt på UH-institusjonenes bidrag til samfunns- og arbeidslivet, desentralisert utdanning og konsekvenser av livslang læring, styrking av studentdemokratiet og norsk fagspråk.

Internasjonalt skal UHR bidra til å øke norske UH-institusjoners deltakelse i Horisont Europa, ERA, Erasmus+ og EHA. UHR skal arbeide for å ivareta internasjonalt samarbeid, også med studenter og forskere fra ikke-demokratiske land (jf. f.eks eksportkontrollreglementet)

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning er et av regjeringens viktigste virkemidler i forskning- og høyere utdanningspolitikken. Planen revideres hvert fjerde år og Kunnskapsdepartementet har startet arbeidet med den neste langtidsplanen. Den skal legges frem høsten 2022, samtidig med statsbudsjettet for 2023.

Styret vedtok UHRs innspill til langtidsplanen på styremøtet 3. september. I forkant av dette har UHR bedt om innspill fra alle de strategiske enhetene.

Langtidsplanen var tema for Samarbeidskonferansen 2021. Det var også temaet for UHR-konferansen 7. desember.

Utvikling av UHR

I 2021 har det vært utskiftninger i UHRs sekretariat og flere nyansettelser. Nina Sandberg ble tilsatt som ny generalsekretær og overtok etter Alf Rasmussen 1. oktober.

Ny enhet for innovasjon

Innovasjon er en av kjernevirksomhetene til institusjonene, og det er vokst frem et behov for å styrke dette arbeidet i Universitets- og høgskolerådet. UHR besluttet på representantmøtet 27. mai å etablere en ny strategisk enhet for innovasjon som vil gi muligheten for bedre koordinering, og et sterkere samarbeid om innovasjonsarbeidet som skjer hos medlemsinstitusjonene.

UHR-Innovasjon hadde sitt første møte 6. desember og prorektor for nyskaping ved NTNU Toril Nagelhus Hernes ble valgt til enhetens første leder.

Digitalisering

Deling av digitale læringsressurser

UHR oppnevnte en arbeidsgruppe som skal vurdere ulike utfordringer som institusjonene står overfor når det gjelder deling av digitale læringsressurser. Arbeidsgruppens oppgave er å skape en felles forståelse for hvordan dagens regelverk skal praktiseres. Det vil særlig arbeides med utfordringer knyttet til opphavsrett og personvern. Gruppen er bredt sammensatt og ledes av jurist Torger Kielland fra Universitetet i Bergen. Det er forventet at resultater fra gruppens arbeid leveres i løpet av vårsemesteret 2022.

Lærerutdanningskonferansen

UHR-Lærerutdanning har i 2021 gjennomført en digital Lærerutdanningskonferanse om digital transformasjon i lærerutdanningene. Konferansen ble gjennomført 27.-28. april. Formålet med konferansen var å bidra til at kunnskap og erfaringer fra digitaliseringsprosjektene brukes inn i digitaliseringsarbeidet ved alle lærerutdanningene. På konferansen ble det også delt erfaringer fra andre digitale prosjekter og aktiviteter ved institusjonene.

Helsebibliotekets tilbud

Helsebiblioteket har som målsetting å bidra til forsknings- og kunnskapsbasert utvikling og praksis i primær- og spesialisthelsetjenesten. Da det igjen ble kuttet i Helsebibliotekets tilbud, sendte Universitets- og høyskolerådet et brev til Helse- og omsorgsdepartementet for å formidle hvilke konsekvenser dette har for studenter, forskere og ansatte tilknyttet universitets- og høyskolesektoren. UHR oppfordret Helse- og omsorgsdepartementet til å styrke Helsebiblioteket, slik at nasjonale tilganger kan reetableres.

Les mer: <https://www.uhr.no/strategiske-enheter/fellesstrategiske-enheter/uhr-bibliotek/nyheter-fra-uhr-bibliotek/kutt-i-helsebibliotekets-tilbud.5613.aspx>

Rapport fra Stillingsstrukturutvalget

Rapporten fra Stillingsstrukturutvalget «En helhetlig stillingsstruktur i academia» ble lagt fram for UHRs styre 16. april. Styret besluttet å sende rapporten på høring til institusjonene. Rapporten og høringsinnspillene fra institusjonene ble sendt til Kunnskapsdepartementet høsten 2021.

Institusjonsnivå: UHR vil arbeide for bedre rammebetingelser for universiteter og høyskoler slik at de kan oppfylle samfunnsoppdraget på høyt internasjonalt nivå.

Revidert nasjonalbudsjett 2021

I mars sendte UHR sitt innspill til revidert nasjonalbudsjett for 2021. Der var det tre saker som ble fremmet: finansiering av femårig grunnskolelærerutdanning, finansiering av lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trin 1-13, og tilskudd til oppgradering av studentboliger.

Les mer:

https://www.uhr.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=202100283&Mid1=204

Statsbudsjett 2022

I en uttalelse om Støre-regjeringens forslag til budsjett for 2022 påpekte UHR at budsjettet er en dramatisk svekkelse av høyere utdanning og forskning. Rammekutt, videreførte ABE-kutt og ny premiemodell for pensjon i statlige virksomheter gir et historisk dårlig budsjett for universitetene og høyskolene. Det gjør Norge i dårligere stand til å gjennomføre det grønne skiftet.

Les mer: <https://www.uhr.no/nyheter/nyheter-fra-uhr/fra-darlig-til-verre-for-universitetene-og-hoyskolene.6041.aspx>

Endring av utdanningskapasiteten for sykepleier

I slutten av desember varslet regjeringen at inntaket av sykepleierstudenter skulle økes fra og med 2022. 200 av de 500 studie plassene skulle imidlertid finansieres av institusjonene selv.

Innreise for utenlandske forskere

Tiltakene som ble innført for å begrense smittespredning av covid-19 under pandemien har hatt konsekvenser for det internasjonale forskningssamarbeidet. En midlertidig lov (særlov) om innreiserestriksjoner gjorde det vanskelig for utenlandske forskere å komme inn i landet. UHR sendte en henvendelse til Justis- og beredskapsdepartementet og ba om at det blir innført en ordning som gir adgang til vitenskapelig personale fra områder utenfor EU/EØS som skal delta i forskningsarbeid og forskningsprosjekter som er avtalt med norsk vertskap.

Les mer: <https://www.uhr.no/nyheter/nyheter-fra-uhr/uhr-ber-om-losning-for-utenlandske-forskere.6047.aspx>

Studentenes helse og trivsel

Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) ble lagt fram 26. april. I samarbeid med Norsk studentorganisasjon sendte UHR en henvendelse til Utdannings- og forskningskomitéen og Finanskomiteen på Stortinget, og uttrykte bekymring for utviklingen i studentenes helse og trivsel.

Les mer: <https://www.uhr.no/nyheter/meninger-fra-uhr/studentenes-helse-og-trivsel.5756.aspx>

Lærerutdanningsportalen

UHR-Lærerutdanning og Kunnskapssenter for utdanning gikk sammen om å utvikle Lærerutdanningsportalen som ble lansert 27. oktober. Lærerutdanningsportalen er en kunnskapsportal for norske lærerutdannere. Der deles forskning og forskningsbaserte eksempler på praksiser i lærerutdanninger.

Les mer: <https://www.uhr.no/nyheter/nyheter-fra-uhr/lanserte-larerutdanningsportalen-en-ressursbank-for-de-som-utdanner-larere.6020.aspx>